

שופר שנסדק

1. (א) תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כז עמוד א - ב

משנה. שופר שנסדק ודבקו - פסול, דיבק שברי שופרות - פסול, ניקב וסתמו, אם מעכב את התקיעה - פסול, ואם לאו - כשר.

(ב) תוספות מסכת ראש השנה דף כז עמוד א

שופר שנסדק ודבקו פסול - פי' בקונטרס דהוה ליה כשני שופרות משמע שר"ל שנסדק לגמרי שנחלק לבי חתיכות שאם היה מחובר מצד אחד אין זה שני שופרות ותימה דאם נחלק לגמרי היינו דבק שברי שופרות ולכך נראה דנסדק מצד אחד לארכו על פני כולו ולפי שאין שם שופר עליו וכ"ש דבק שברי שופרות אלא זו ואין צריך לומר זו קתני א"נ יותר סופו להפרד כשנסדק מצד אחד ודבקו משאם עשה שופר אחד של חתיכות והוי שם שופר עליו טפי קא משמע לן ודבק שברי שופרות נמי לא מיפסיל מטעם שנים ושלשה שופרות אלא דאין זה קרוי שופר אי נמי משום דכתיב (ויקרא כה) והעברת דרך העברתו כי היכי דפסלין הפכו ותקע בו משום דבעינן דרך העברתו ואפילו נפסל מטעם משום שנים ושלשה שופרות אין קשיא כלום.

*מה סיבת פסול שופר שנסדק לדעת התוס'?

2. רמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק א הלכה ה

שיעור השופר כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן, נסדק לארכו פסול, לרחבו אם נשתייר בו כשיעור כשר וכאילו נכרת ממקום הסדק, ניקב אם סתמו שלא במינו פסול, סתמו במינו אם נשתייר רובו שלם ולא עכבו הנקבים שנסתמו את התקיעה הרי זה כשר. קדחו בזכרותו כשר שמינו במינו אינו חוצץ. דבק שברי שופרות עד שהשלימו לאחד פסול.

*במה שונה סדר ההלכה ברמב"ם מהסדר במשנה?

*"נסדק לאורכו..." מה השמיט הרמב"ם מלשון המשנה? העזר בברייתא, בגמרא, נסדק.

3. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפו

סעיף ו

היה קולו עב מאד או דק מאד, כשר, שכל הקולות כשרים בשופר.

סעיף ז

אם ניקב, אם לא סתמו אע"פ שנשתנה קולו, כשר מיהו אם יש שופר אחר אין לתקוע בזה, כי יש אומרים שאין לתקוע בשופר נקוב (כל בו ותשובת הרא"ש); ואם סתמו שלא במינו, אע"פ שאינו מעכב את התקיעה לאחר סתימה, שחזר קולולכמות שהיה בתחלה, פסול אפילו נשתייר בו רובו; ואם סתמו במינו, אם נשתייר רובו שלם ולא עכבו הנקבים שנסתמו את התקיעה, אלא חזר קולו לכמות שהיה קודם שניקב, כשר, ואם חסר אחת משלש אלה, פסול. ואם הוא שעת הדחק שאין שופר אחר מצוי, יש להכשיר בסתמו במינו אם נשתייר רובו, אפילו לא חזר קולו לכמות שהיה; וכן יש להכשיר בסתמו שלא במינו, אם נשתייר רובו וחזר קולו לכמות שהיה בתחלה קודם שניקב.

סעיף ח

נסדק לארכו, פסול. י"א אפילו בכל שהוא פסול, אא"כ הדקו הרבה בחוט או במשיחה ונשתייר שיעור התקיעה ממקום הקשירה ולמעלה לצד הפה (כל בו), וי"א יב דוקא ברובו; ואם יג דבקו, כשר אפילו אם דבקו בדבק; ויש מי שאומר שאינו כשר אלא * כשדבקו בעצמו, שחיממו באור עד שנפשר וחבר קצותיו זה עם זה; ואם נסדק כולו, אפילו מצד אחד, פסול אפילו חממו באור וחיבר סדקיו זה עם זה.

סעיף ט

נסדק לרחבו במיעוטו, כשר; ברובו, פסול אלא אם כן נשאר מהסדק לצד פיו שיעור תקיעה, דהיינו ארבעה גודלים, וכשנשתייר בו כך כשר אפ"י אם מעכב את התקיעה; ויש מכשירים בנשתייר אפילו שלא לצד פיו.

סעיף י

דיבק שברי שופרות זה עם זה ועשה מהם שופר, פסול אפילו אם יש בשבר שכנגד פיו שיעור שופר.

*במה שונה סדר ההלכה בש"ע מהרמב"ם והמשנה?

*נסה להסביר את השינויים ע"פ העיקרון הבא: המשנה עוסקת ביסודות התורה, הרמב"ם-הלכות על פי מושגם, והש"ע ע"פ ענייני המעש

דוגמא א' – אמירת על הניסים בחנוכה

שים לב
למקום הבאת
ההלכה.

4. (א) רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ב הלכה יג

בחנוכה ובפורים מוסיפין בהודאה על הניסים, שבת שחלה להיות בחנוכה מוכיר/מזכיר/ על הניסים במוסף כמו שמזכיר בשאר תפלות.

(ב) שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרפב סעיף א

כל שמונת ימי חנוכה אומר על הניסים) בבה"מ בברכת הארץ, ובתפלה בברכת מודים; ואם לא אמר, אין מחזירין אותו (וע"ל סי' רצ"ד סעיף ד' וה"י); ומיהו אם נזכר באותה ברכה כל זמן שלא הזכיר את השם, אפילו נזכר בין אתה להשם, חוזר.

דוגמא ב' – נתינת צדקה לפני התפילה

שים לב
למקום הבאת
ההלכה.

5. (א) רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י הלכה טו

גדולי החכמים היו נותנין פרוטה לעני קודם כל תפלה ואחר כך מתפללין שנאמר אני בצדק אחזה פניך.

(ב) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צב סעיף י

טוב ליתן צדקה קודם תפלה.

* מקורות לעזרה בהבנת המשנה

6. תלמוד ירושלמי מסכת ראש השנה פרק ג דף נט מור א /ה"ו

רבי אבא בר זמינא בשם רבי זעורה והוא שסתמו אבל אם לא סתמו כשר שכל הקולות כשירין בשופר.

7. "אורות התשובה" פרק יא, פיקה א'

מצד הבינה התשובה באה

* מקור להבנת שיטת הרמב"ם-הגדרת חומר וצורה ע"י הרוגוצובר

8. מפענה צפונות, עמ' סח' – הרוגוצובר

וכ"כ מה זה הגדר דמכתת שיעורא, ור"ל דע"י הדין דבעי שריפה או ביעור נשתנה הצורה שלו והיכא דהקפידה התורה על צורה בטלה ממנו, ע"י ביבמות דף קג ע"ב שם, וע"י במה שכי' הרמב"ם ז"ל בפירוש המשניות סוכה פ"ג דבטל ממנו שם פרי.